

Fastställd av generaldirektör Greger Bååth den 24 juni 2013
Framtagen av Carin Lindgren, Malin Johansson och Helena Foss Ahldén

Ramkursplan i teckenspråk för syskon till döva och hörselskadade barn

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Kunskaper i teckenspråk ökar därför individens möjligheter att ingå i skilda sociala och kulturella sammanhang

Syfte

Undervisningen i teckenspråk ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om teckenspråket. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sitt teckenspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika situationer och för skilda syften. Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla en språklig säkerhet och att kunna använda olika strategier för att stödja kommunikationen och hitta lösningar när språkkunskaperna inte räcker till.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att teckna och lyssna. I undervisningen ska eleverna möta och utveckla kunskaper om teckenspråkiga texter, annat estetiskt berättande och olika former av sakprosa på teckenspråk. Därigenom ska eleverna ges möjlighet att utveckla sitt teckenspråk och sin förståelse för omvärlden. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper i att söka, värdera och kritiskt granska när de väljer och tillgodogör sig innehållet i teckenspråk från olika källor.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att bli flerspråkiga. Genom undervisningen ska eleverna därför ges möjligheter att utveckla sina kunskaper om teckenspråket, dess normer, uppbyggnad, historia och utveckling. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar ett jämförande förhållningssätt till språk.

Genom undervisningen i teckenspråk för syskon och hörselskadade barn ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera på teckenspråk,
- använda språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådd,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- tillgodogöra sig och analysera olika typer av texter för olika syften samt
- reflektera över dövas och hörselskadades livsvillkor ur ett historiskt och kulturellt perspektiv.

Centralt innehåll

Årskurs 1-3

Teckna, lyssna och samtala

- Strategier för att uppfatta betydelsebärande delar i teckenspråket och dra slutsatser om innehållet, till exempel med hjälp av förförståelse.

- Strategier för att förstå och göra sig förstådd när språket inte räcker till, till exempel genom omformuleringar, visualiseringar och frågor.

- Handalfabetet, handformer och bokstavering

- Tecken och fraser. De manuella och de icke-manuella delarna i teckenspråk.

- Presentationer om vardagsnära ämnen. Bilder och andra hjälpmedel för att stödja presentationen.

- Teckenspråkets struktur i enkla satser. Olika typer av satser och andra icke-manuella grammatiska markörer.

- Tecken och fraser i jämförelse med svenskan.

- Samtal med fokus på innehåll. Intressen, vardagliga situationer, personer och platser. Olika former för att ge och ta ordet.

- Olika sätt att orientera sig i teckenspråkiga texter från internet och andra medier.

- Berättande texter och sakprosatexter.

- Berättande texter för barn, till exempel sagor. Texternas innehåll och form.

- Presentationer, instruktioner, meddelande och beskrivningar på teckenspråk.

- Texter som kombinerar tecken och bild.

Språkbruk

- Tecken och fraser för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.

- Teckenspråktolkning och hur man går till väga vid tolkade samtal till exempel hur tolk används, tolkens uppgift och tystnadsplikt.

Kultur och språk

- Teckenspråkigt beteende i olika kommunikativa situationer och hur de visuella villkoren präglar beteendet.

- Teckenspråk i teater.

Årskurs 4-6

Teckna, lyssna och samtala

- Strategier för att tillgodogöra sig teckenspråkiga texter utifrån textens form och innehåll.
- Strategier för att planera och producera olika typer av texter om för eleven välbekanta ämnen.
- Teckenspråkets struktur i satser. Olika typer av satser och andra icke-manuella grammatiska markörer i jämförelse med svenskan.
- Strategier för att delta och bidra till samtal till exempel genom turtagning, frågor och bekräftande fraser och uttryck.
- Olika sätt att söka och välja teckenspråkiga texter från internet och andra medier.

Berättande texter och sakprosatexter

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga till exempel sagor och myter från olika tider.
- Beskrivande, förklarande och instruerande texter för barn och unga. Texternas innehåll och deras typiska ord och begrepp.

Språkbruk

- Tecken, fraser och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Synonymer och bildspråk.

Kultur och språk

- Teckenspråkets betydelse för att känna tillhörighet.
- Skolgång för döva och hörselskadade i Sverige genom tiderna samt skolans betydelse för teckenspråket.
- Teckenspråk i teater och poesi.

Årskurs 7-9

Teckna, lyssna och samtala

- Strategier för att tillgodogöra sig teckenspråkiga texter från olika medier samt för att uppfatta texters budskap.
- Strategier för att planera och producera olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag.
- Språkliga och grammatiska strukturer också i jämförelse med svenskan.
- Strategier för att bidra till och aktivt medverka i samtal genom att ta initiativ till interaktion och återkoppling.
- Olika sätt att söka, välja och värdera innehållet i teckenspråkiga texter från internet och andra medier.
- Hjälpmedel för teckenförståelse.

Berättande texter och sakprosatexter

- Teckenspråkiga texter och poetiska texter för barn och unga i form av skönlitteratur, lyrik, sagor och myter från olika tider.
- Sakprosa av olika slag och med olika syften till exempel reportage och nyhetstexter.

Språkbruk

- Tecken, fraser och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Tecken, fraser och begrepps nyanser.
- Teckens form och betydelse till exempel synonymmer och homonymer.
- Skillnader i språkanvändning beroende på i vilket sammanhang, med vem och med vilket syfte man kommunicerar.

Kultur och språk

- Teckenspråkets ursprung och förändring över tid.
- Levnadsvillkor för hörande syskon till döva och hörselskadade barn, organisationer och mötesplatser.
- Teckenspråkets ställning, även i förhållande till de nationella minoritetsspråken i Sverige.
- Teckenspråkets uttrycksformer i teater och poesi.

Gymnasiet

Teckna, lyssna och samtala

- Strategier för att tillgodogöra sig och analysera teckenspråkiga texter. Att uppfatta texters budskap, både det uttalade och det som är av underförstådd betydelse.
- Strategier för att planera och producera olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där innehåll och disposition anpassas efter syfte och mottagare.
- Strukturella och grammatiska likheter och olikheter mellan texter på teckenspråk och svenska.
- Strategier för att bidra till och aktivt delta i samtal till exempel genom att ge bekräftelse och ställa följdfrågor och ta initiativ till nya frågeställningar eller ämnen.
- Olika sätt att söka, välja och värdera innehållet i teckenspråkiga texter från internet och andra medier.

Berättande texter och sakprosatexter

- Teckenspråkiga texter för ungdomar och vuxna, lyrik, dramatik, sagor och myter från olika tider. Teckenspråkiga texter som belyser människors villkor, identitets- och livsfrågor.
- Sakprosa av olika slag och med olika syften till exempel reportage och nyhetstexter. Texternas innehåll, typiska språkliga drag samt deras tecken, fraser och begrepp.

Språkbruk

- Tecken, fraser och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Tecken, fraser och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Översättning av och jämförelser mellan texter på teckenspråk och på svenska.
- Teckenspråkstolkning i formella och informella samtal och vid föredrag.

Kultur och samhälle

- Teckenspråkets ursprung och förändring över tid till exempel teckenspråkets erkännande och den tekniska utvecklingen.
- Jämförelse mellan teckenspråkets ställning i olika länder.
- Teckenspråkets uttrycksformer i teater, poesi och andra estetiska uttrycksformer.